

La Țigănci

În tramvai, căldura era încinsă, năbușitoare. Traversând grăbit coridorul își spuse: „Ești un om cu noroc, Gavrilescule!” Zărise un loc liber, lângă o fereastră deschisă, la celălalt icapăt al Vagonului. După ce se așează, își scoase batista și-și șterse îndelung fruntea și obrajii. Apoi înfășură batista pe sub guler, în jurul gâtului, își începu să-și facă vânt cu pălăria de paie. Bătrânul din fața lui îl privise tot timpul concentrat parcă s-ar fi trudit să-și aducă aminte unde îl mai văzuse. Pe genunchi ținea cu mare grijă o cutie de tablă.

— E teribil de cald! spuse el deodată. Nu s-au mai pomenit așa călduri din 1905!

Gavrilescu clatină din cap continuând să-și facă vânt cu pălăria:

— E cald într-adevăr, spuse. Dar când este omul cult, le suportă mai ușor pe toate. Colonelul Lawrence, bunăoară. Știți ceva de Colonelul Lawrence?

— Nu.

— Păcat. Nici eu nu prea știu mare lucru. Dacă s-ar fi urcat în tramvaiul ăsta, i-aș fi întrebat. Îmi place să intru în vorbă cu oameni culți. Tinerii aceștia, domnul meu, erau desigur, studenți. Studențieminenți. Așteptam cu ei în stație și i-am ascultat. Vorbeau despre un anume Colonel Lawrence și de aventurile lui în Arabia. Și ce memorie! Recitau pe dinafară pagini întregi din cartea Colonelului. Era o frază care mi-a plăcut, o frază foarte frumoasă, despre arșița care l-a întâmpinat pe el, pe Colonel, undeva în Arabia, și care l-a lovit în creștet, l-a lovit ca o sabie. Păcat că nu pot să mi-o aduc aminte, cuvânt cu cuvânt. Arșița aceea teribilă a Arabiei l-ai lovit cu o sabie. L-a lovit în creștet ca o sabie, amuțindu-l.

Taxatorul îl ascultase zâmbind, apoi îi întinse biletul. Gavrilescu își puse pălăria pe cap și începu să se caute în buzunare.

— Îmi cer iertare, șopti el după câteva clipe, neizbutind să găsească portmoneul. Niciodată nu știu unde îl pun.

— Nu face nimic, spuse taxatorul cu o neașteptată voie bună. Avem timp. Că n-am ajuns încă la Țigănci.

Și întorcându-se spre bătrân, îi făcu semn cu ochiul. Bătrânul roși și strânse, nervos, cu amândouă mâinile, cutia de tablă. Gavrilescu întinse o bancnotă și taxatorul începu să numere mărunțișul zâmbind.

— E o rușine! șopti bătrânul câteva clipe în urmă. E nepermis!

— Toată lumea vorbește, spuse Gavrilescu, reâncepând să-și facă vânt cu pălăria. E drept, pare o casă frumoasă, și ce grădină! Ce grădină! repetă el clătinând din cap, cu admirație. Uitați-vă că începe să se zărească, adăugă el aplecându-se puțin ca să vadă mai bine.

Câțiva bărbați apropiară ca din întâmplare frunțile de ferestre.

— E o rușine, repetă bătrânul privind sever înaintea lui.

Ar trebui interzis.

— Sunt nuci bătrâni, continuă Gavrilescu, de aceea e atâta umbră și răcoare. Am auzit că nucul începe să dea umbră abia după treizeci-patruzeci de ani. O fi adevărat?

Dar bătrânul se prefăcu că nu aude. Gavrilescu se întoarse către unul din vecini care privise îngândurat pe fereastră.

— Sunt nuci bătrâni de cel puțin cincizeci de ani, începu el. De aceea e atâta umbră. Pe o arșiță ca asta, e o plăcere. Ferice de ei.

— De ele, spuse vecinul fără să-și ridice ochii. Sunt țigănci.

— Așa am auzit și eu, continuă Gavrilescu. Umblu cu tramvaiul ăsta de trei ori pe săptămână. Și vă dau cuvântul meu de onoare, nu s-a întâmplat o singură dată să nu aud vorbindu-se de ele, de țigănci. Le cunoaște cineva? Mă întreb: de unde au venit?

— Au venit de mult, spuse vecinul.

— Sunt aici de douăzeci și unu de ani, îl întrerupse cineva. Când am venit eu întâi și întâi în București, țigăncile astea erau tot alici. Dar grădina era mult mai mare. Nu se clădise încă liceul.

— Eu, cum vă spuneam, reîncepu Gavrilescu, trec regulat cu tramvaiul ăsta de trei ori pe săptămână. Pentru păcatele mele, sunt profesor de pian. Zic pentru păcatele mele, adăugă încercând să zâmbească, pentru că n-am fost făcut pentru asta. Eu am o fire de artist.

— Atunci vă cunosc, spuse deodată bătrânul întorcând capul. Sunteți d-l Gavrilescu, profesor de pian. Am o nepoțică și i-ați dat lecții acum cinci-șase ani. Mă tot întrebam de unde mi-e cunoscută figura dumneavoastră.

— Da, eu sunt, reluă Gavrilescu. Dau lecții de pian, umblu mult cu tramvaiul. Primăvara dând nu e prea cald și adie vântul, e o plăcere. Stai la o fereastră ca asta și din fuga tramvaiului vezi tot grădini înflorite. Cum vă spuneam, pe linia asta umblu de trei ori pe săptămână. Și aud mereu vorbindu-se de țigănci. De multe ori mi-am pus întrebarea: Gavrilescule, mi-am spus, să presupunem că sunt țigănci, mă rog, de unde au ele atâția bani? O casă ca asta, un adevărat palat, cu grădini, cu nuci bătrâni, asta reprezintă milioane.

— E o rușine! exclamă din nou bătrânul întorcând capul cu dezgust.

— Și mi-am mai pus și o altă întrebare, continuă Gavrilescu. Judecând după cât câștig eu, o sută de lei lecția, ar trebui zece mii de lecții să facă un milion. Dar vedeți că lucrurile nu sunt atât de simple. Să presupunem că aş avea 20 de ore pe săptămână tot mi-ar trebui 500 de săptămâni, adică aproape zece ani, și mi-ar trebui 20 de eleve cu 20 de pian. Dar problema vacanțelor de vară, când îmi rămân doar două-trei eleve? Dar vacanțele de crăciun și de paști? Toate orele astea pierdute sunt pierdute și pentru milion. Așa că n-ar fi vorba de 500 de săptămâni cu 20 de ore, își 20 de eleve cu 20 de pian pe săptămână, ci mult mai mult, mult mai mult!

— E adevărat, spuse unul din vecini. În zilele noastre nu se mai învață la pian.

— Ah! exclamă deodată Gavrilescu, lovindu-se cu pălăria pe frunte. Simțeam că-mi lipsește ceva și nu-mi dădeam seama ce. Servieta! Am uitat

servieta cu partituri. M-am luat de vorbă cu madame Voitinovici, mătușa Otiliei, și-am uitat servieta. Ce ghinion! adăugă scoțându-și batista de sub guler și băgând-o în buzunar. Pe arșița asta, ia-o, Gavrilescule, înapoi cu tramvaiul până în strada Preoteselor.

Privi deznădăjduit în jurul lui, parcă ar fi așteptat să-l oprească cineva. Apoi se ridică brusc:

— Îmi pare bine de cunoștință, spuse, scoțându-și pălăria și înclinându-se ușor de mijloc.

Apoi ieși repede pe platformă, chiar în clipa când se oprea tramvaiul. Coborând, Gavrilescu regăsi arșița și mirosul de asfalt topit. Traversă cu greutate strada ca să aștepte tramvaiul spre direcția opusă. Gavrilescule, șopti, atenție! că parcă ai începe să îmbătrânești. Te ramolești, îți pierzi memoria. Repet: atenție! că n-ai dreptul. La 49 de ani bărbatul este în floarea vârstei. Dar se simțea obosit, istovit și se lăsă să cadă pe bancă, în plin soare. Își scoase batista și începu să se șteargă pe față. Asta îmi aduce aminte de ceva, își spuse ca să-și dea curaj. Un mic efort, Gavrilescule, un mic efort de memorie. Undeva, pe o baracă, fără un ban în buzunar. Nu era așa de cald, dar era tot vară. Privi în jurul lui strada pustie, casele cu obloanele trase, cu storurile lăsate, parcă ar fi fost părăsite. Pleacă lumea la băi, își spuse, mâine, poimâine, plecă își Otilia. Și atunci își aminti: era la Charlottenburg; se afla, tot ca acum, pe o bancă, în soare, dar atunci era nemâncat, fără un ban în buzunar. Când ești tânăr și ești artist, le suporti pe toate mai ușor, își spuse. Se ridică și făcu câțiva pași în stradă, să vadă dacă se zărește tramvaiul. Umblind, parcă arșița își pierdea din văpaie. Se întoarse și, lipindu-se de zidul unei case, își scoase pălăria și începu să-și facă vânt.

La vreo sută de metri în susul străzii era parcă o oază de umbră. Dintr-o grădină se revărsau, înalte, deasupra trotuarului, ramuri stufoase, compacte, de tei. Gavrilescu le privea fascinat, șovăind. Întoarse încă o dată capul în direcția tramvaiului, apoi porni hotărât cu pași mari, ținându-se pe lângă ziduri. Când ajunse, umbra i se păru mai puțin deasă. Dar se simțea totuși răcoarea grădinii și Gavrilescu începu să respire adânc, dându-și puțin capul pe spate. Ce trebuie să fi fost acum o lună de zile, cu teii în floare, își spuse visător. Se apropie de poarta cu grilaj și cercetă grădina. Pietrișul fusese udat de curând, și se vedeau rondurile cu flori, iar în fund un bazin înconjurat cu pitici. Auzi în acea clipă tramvaiul trecând cu un uruit uscat pe lângă el, și întoarse capul. Prea târziu! exclamă, zâmbind. *Zuspat!* adăugă și, înălțând brațul, îi făcu semn cu pălăria multă vreme, ca în Gara de Nord, când, pe timpuri, Elsa pleca să petreacă o lună la familia ei, într-un sat de lângă Munchen.

Apoi, cuminte, fără grabă, începu să înainteze. Ajuns la stația următoare, își scoase haina și se pregăti să aștepte, când îl lovi deodată mirosul amărui al frunzelor de nuc strivite între degete. Întoarse capul și privi în jurul lui. Era singur. Cât putea vedea cu ochii trotuarul era pustiu. Nu îndrăznea să privească cerul, dar simțea deasupra capului aceeași lumină albă, incandescentă, orbitoare, și simțea văpaia fierbinte a străzii lovindu-l peste gură, peste obraji. Porni atunci la drum, resemnat, cu haina sub braț, cu pălăria trasă apăsător pe frunte. Când zări de departe umbra deasă a nucilor, simți cum începe să i se bată inima, și grăbi ușor

pasul. Aproape ajunsese când auzi tramvaiul gamând metalic în urma lui. Se opri, și-l salută lung cu pălăria. Prea târziu! exclamă. Prea târziu!

La umbra nucilor îl întâmpină o neașteptată, nefirească răcoare, și Gavrilescu rămase o clipă derutat, zâmbind. Parcă s-ar fi aflat dintr-o dată într-o pădure, la munte. Începu să privească uluit, aproape cu respect, arborii înalți, zidul de piatră acoperit cu iederă, și pe nesimțite îl cuprinse o infinită tristețe. Atâția ani trecuse cu tramvaiul prin fața acestei grădini, fără să aibă o singură dată curiozitatea să se coboare și s-o privească îndeaproape. Înainta încet, cu capul ușor aplecat pe spate, privind creștetele înalte ale arborilor. Și deodată se trezi în fața porții, și acolo, parcă ascunsă de mult, pândindul, îi ieși în față o fată tânără, frumoasă și foarte oacheșă, cu salbă de cercei mari de aur.

Apucându-l de braț, îl întrebă în șoaptă:

— Poftiți la țigănci?

Îi zâmbi cu toată gura, și cu ochii, și, văzându-l că șovăie, îl trase ușor de braț în curte. Gavrilescu o urmă fascinat, dar după câțiva pași se opri, parcă ar fi vrut să spună ceva.

— Nu vreți la țigănci? îl întrebă din nou fata, coborând și mai mult glasul.

Îl privi scurt, adânc, în ochi, apoi îi luă mâna și-l conduse repede către o căsuță verde, pe care anevoie ar fi bănuț-o acolo, ascunsă între tufe mari de liliac și boz. Deschise ușa și-l împinse ușor înainte. Gavrilescu pătrunse într-o penumbră curioasă, parcă ferestrele ar fi avut geamuri albastre și verzi. Auzi, depărtat, apropiindu-se tramvaiul, și uruitul metalic i se păru atât de insuportabil încât își duse mima la frunte. Când zgomotul se pierdu, descoperi lângă el, așezată la o masă cu picioarele scurte, cu o ceașcă cu cafea înainte, o bătrână care-l privea curios, așteptând să se trezească.

— Ce-ți dorește inima pe ziua de azi? îl întrebă ea. O țigancă, o grecoaică, o nemțoaică.

— Nu, o întrerupse Gavrilescu ridicând brațul. Nu nemțoaică.

— Atunci, o țigancă, o grecoaică, o evreică, reluă bătrâna. Trei sute de lei, adăugă.

Gavrilescu zâmbi cu gravitate.

— Trei lecții de pian! exclamă el începând să se caute în buzunare. Fără să mai socotim tramvaiul dus și întors.

Bătrâna sorbi cafeaua și rămase pe gânduri.

— Ești muzicant? îl întrebă ea deodată. Atunci are să-ți placă.

— Sunt artist, spuse Gavrilescu scoțând rând pe rând mai multe batiste umede dintr-un buzunar al pantalonilor și trecându-le metodic, una câte una, în celălalt buzunar. Pentru păcatele mele am ajuns profesor de pian, dar idealul meu a fost, de totdeauna, arta pură. Trăiesc pentru suflet. Vă cer iertare, adăugă stânjenit, așezându-și pălăria pe măsută și începând să depună în ea obiectele pe care le scotea din buzunare. Niciodată nu găsesc portmoneul când trebuie.

— Nu e grabă, spuse bătrâna. Avem timp. Nu e nici trei.

— Vă cer iertare dacă vă contrazic, o întrerupse Gavrilescu, dar cred că vă înșelați. Trebuie să fie aproape patru. La trei am terminat eu lecția cu Otilia.

— Atunci să știi că iar a stat ceasul, șopti bătrâna căzând din nou pe gânduri.

— Ah! în sfârșit, exclamă Gavrilescu arătându-i triumfător portmoneul. Era acolo unde trebuia să fie. Numără bancnotele și i le întinse.

— Să-l duci la bordei, spuse bătrâna ridicând privirile.

Gavrilescu se simți apucat de mână și, întorcând speriat capul, regăsi lângă el fata care-l ispitise în poartă. O urmă intimidat, purtând sub braț pălăria încărcată de obiecte.

— Să le ții bine minte, îi spuse fata. Să nu le încurci: o țigancă, o grecoaică, o evreică.

Se opri și, privind-l o clipă, adânc, în ochi, izbucni într-un râs scurt, tăcut. Gavrilescu tocmai începuse să-și transporte diferitele obiecte din pălărie în buzunare.

— Ah! făcu el. Eu sunt artist. Dacă ar fi fost după mine, eu aș fi rămas aici, în boschetele atstea, și arătă cu pălăria spre copaci, îmi place natura. Și pe o arșiță ca asta, să poți respira aer curat, în răcoarea asta, ca la munte. Dar unde mergem? întrebă, văzând că fata se apropie de un gard de lemn și deschide porțița.

— La bordei. Așa a spus baba.

Îl apucă din nou de braț și-l trase după ea. Intrară într-o grădină neângrijită, cu trandafiri și crini pierduți printre bălării și tufe de măceș. Căldura începea să se simtă din nou și Gavrilescu șovăi, dezamăgit.

— Îmi făceam iluzii, spuse. Venisem pentru răcoare, pentru natură.

— Așteaptă până oi intra în bordei, îl întrerupse fata arătându-i cu brațul o căsuță veche, părând pe jumătate părăginită, care se deslusea în fundul grădinii.

Gavrilescu își puse pălăria pe cap și o urmă posomorit. Dar când ajunsese în tindă, simți că inima începe să-i bată din ce în ce mai puternic, și se opri.

— Sunt emoționat, spuse, nu îmi dau seama de ce.

— Să nu bei prea multă cafea, șopti fata deschizând ușa și împingându-l înăuntru.

Era o încăpere ale cărei margini nu le putea vedea, căci perdelele erau trăise și în semiîntuneric paravanele se confundau cu pereții. Începu să înainteze, călcând pe covoare din ce în ce mai groase și mai moi, ca și cum ar fi călcat pe saltele, și cu fiecare pas bătaia inimii se accelera, până ce îi fu frică să mai înainteze, și se opri. În acea clipă se isimți deodată fericit, parcă ar fi fost din nou tânăr, și toată lumea ar fi fost a lui, și Hildegard ar fi fost de asemenea a lui.

— Hildegard! exclamă el adresându-se fetei. Nu m-am mai gândit la ea de douăzeci de ani. A fost marea mea dragoste. A fost femeia vieții mele!

Dar, întorcând capul, își dădu seama că fata plecase. Sifmți atunci în nări un parfum sfios și exotic, și o dată auzi bătând din palme și odaia începu să se lumineze într-un chip misterios, ca și cum perdelele ar fi fost trase încet, foarte încet, una după alta, lăsând să pătrundă treptat lumina după-amiezei de vară. Gavrilescu avu timp să observe că nici o perdea nu se mișcase, înainte de a da cu ochii de trei fete tinere care se aflau la câțiva metri în fața lui, bătând ușor din palme și râzând.

— Așa ne-ai ales, spuse una din ele. O țigancă, o grecoaică, o evreică.

— Dar să vedem dacă ai să ne ghicești, spuse a doua.

— Să vedem dacă ai să știi care-i țiganca, adăugă a treia.

Gavrilescu lăsase să-i cadă pălăria de paie, și le privea fix, împietrit, ca și cum nu le-ar fi văzut, ca și cum ar fi privit altceva, dincolo de ele, dincolo de paravane.

— Mi-e sete! șopti el deodată, și-și duse mâna la gât.

— Ți-a trimis baba cafea, spuse una din fete.

Dispăru după un paravan și se întoarse cu o tavă rotunda de lemn, pe care se afla o ceașcă cu cafea și un ibric. Gavrilescu apucă ceașca și o dădu peste cap, apoi i-o întinse zâmbind.

— Mi-e teribil de sete, șopti.

— Asta o să fie fierbinte, că e din ibric, spuse fata umplându-i ceașca. S-o bei încet.

Gavrilescu încercă să soarbă, dar cafeaua era atât de fierbinte încot își fripse buzele, și atunci așeză descurajat ceașca pe tavă.

— Mi-e sete! repetă el. Daică aş putea să beau puțină apă.

Celelalte două fete dispărură după paravan și se întoarseră repede cu două tăvi pline.

— Ți-a trimis baba dulceață, spuse una din ele.

— Dulceață de trandafiri își șerbet, adăugă cealaltă.

Dar Gavrilescu zări cana plină cu iapă, și deși văzuse alături paharul gros de sticlă verde, brumată, apucă, cu amândouă mâinile, cana și o duse la gură. Bău îndelung, gâlgâind, dându-și capul pe spate. Apoi oftă, așeză cana pe tavă și scoase din buzunar una din batiste.

— Domnișoarelor! exclamă el îneeipând să se șteargă pe frunte, tare mi-a fost sete. Auzisem de unul, Colonelul Lawrence.

Fetele se priviră între ele cu înțeles, apoi izbucniră toate în râs, de astă dată din toată inima și din ce în ce mai tare. La început Gavrilescu le privi mirat, apoi fața i se luminează de un mare zâmbet, și în cele din urmă începu și el să râdă. Se șterse îndelung cu batista.

— Dacă îmi dați voie să pun și eu o întrebare, vorbi el târziu: aş fi curios să știu ce v-a apucat.

— Râdeam că ne-ai spus Domnișoare, vorbi una din ele. Și aici suntem la țigănci.

— Nu e adevărat! o întrerupse alta. Nu te lua după ea că vrea să te păcălească. Râdeam că te-ai încurcat și-ai băut din cană în loc să bei din pahar. Dacă ai fi băut din pahar.

— N-o asculta! o întrerupse a treia. Vrea să te păcălească. Să-ți spun eu care e adevărul: râdem că ți-a fost frică.

— I-a fost frică! I-a fost frică! repetă a treia.

Gavrilescu făcu un pas înainte și înălță solemn brațul.

— Domnișoarelor! strigă el jignit. Văd că nu știți cu tine aveți de-a face. Eu nu sunt un oarecine. Eu sunt Gavrilescu, artist. Și înainte de a fi ajuns, pentru păcatele mele, un biet profesor de pian, eu am trăit un vis de poet. Domnișoarelor, exclamă patetic, după o pauză, la 20 de ani eu am cunoscut, m-am îndrăgostit și am iubit pe Hildegard!

Una din fete îi apropie un fotoliu și Gavrilescu se așeză suspinând adânc.

— Ah! începu el după o lungă tăcere. De ce mi-ați adus aminte de

tragedia vieții mele? Pentru că, ați înțeles, Hildegard n-a devenit niciodată soția mea. S-a întâmplat ceva, s-a întâmplat ceva teribil.

Fata îi întinse ceașca cu cafea și Gavrilesco începu să soarbă gânditor.

— S-a întâmplat ceva teribil, reluă el târziu. Dar ce? Ce s-a putut întâmpla? E curios că nu-mi aduc aminte. E adevărat, nu m-am mai gândit la Hildegard de foarte mulți ani. Mă învățasem cu ideea. Îmi spuneam: Gaivrilesco, ce-a fost, a fost! Așa sunt artiștii, fără noroc. Și deodată, adineaori, intrând aici, la voi, mi-am adus aminte că am cunoscut și eu o pasiune nobilă, mi-am adus aminte că am iubit-o pe Hildegard!

Fetele se priviră între ele și începură să bată din palme.

— Tot eu am avut dreptate, spuse a treia fată. I-a fost frică.

— Da, incuviințară celelalte. Ai avut dreptate: i-a fost frică.

Gavrilesco ridică ochii și le privi lung, melancolic.

— Nu înțeleg ce vreți să spuneți.

— Ți-e frică, rosti provocator una din fete, făcând un pas spre el. Ți-a fost frică de cum ai intrat.

— De aceea ți-a fost atât de sete, vorbi a doua.

— Și de atunci schimbi mereu vorba, adăugă cealaltă. Tu ne-ai ales, dar ți-e frică să ne ghicești.

— Tot nu înțeleg, încercă Gavrilesco să se apere.

— Trebuia să ne ghicești de la început, continuă a treia fata. Să ghicești care-i țiganca, care-i grecoaica, care-i evreica.

— Încearcă acum, dacă zici că nu ți-e frică, reluă cea dintâi. Ghicește. Care-i țiganca?

— Care-i țiganca? Care-i țiganca? auzi Gavrilesco, ca un ecou, vocile celorlalte.

Zămbi și le măsură din nou cu privirile.

— Asta-mi place, începu el, simțindu-se deodată bine dispus. Va să zică, dacă ați aflat că sunt artist, voi credeți că trăiesc în nori, că habar n-am cum arată o țigancă.

— Nu schimba iar vorba, îl întrerupse una din fete.

Ghicește-ne!

— Va să zică, reluă Gavrilesco cu încăpățănare, voi credeți că n-am nici atâta imaginație încât să ghicesc cum arată o țigancă, mai ales când e tânără, frumoasă și goală.

Căci, firește, le ghicise de cum dăduse cu ochii de ele. Cea care făcuse un pas spre el, pe de-a întregul goală, foarte neagră, cu părul și ochii negri, era fără îndoială țigancă. A doua, și ea goală, dar acoperită cu un voal verde-pal, avea un trup nefiresc de alb și strălucitor ca sideful, iar în picioare purta papuci aurii. Asta nu putea fi decât grecoaica. A treia, fără îndoială, era evreica: avea o fustă lungă de catifea vișinie, care-i strângea trupul până la mijloc, lăsându-i pieptul și umerii goi, iar părul bogat, roșu aprins, era adunat și împletit savant în creștetul capului.

— Ghicește-ne! Care-i țiganca? Care-i țiganca? strigară toate trei.

Gavrilesco se ridică din fotoliu și, întinzând brațul spre fata goală și tuciurie din fața lui, rosti solemn:

— Pentru că sunt artist, primesc să fiu pus la încercare, chiar la această încercare copilărească, și răspund: Tu ești țiganca!

În clipa următoare, se simți prins de mâini, și fetele începură să-l

învârtească în cerc, strigând și şuierând, și parcă vocile veneau de foarte departe.

— N-ai ghicit! N-ai ghicit! auzi el ca prin vis.

Încercă să se oprească, să se smulgă din mâinile acelea care-l învârteau în iureș, ca într-o horă de iele, dar îi fu peste putință să se desprindă. Simțea în nări dogoarea trupurilor tinere și parfumul acela exotic, depărtat, și auzea în el, dar și în afara lui, pe covor, picioarele fetelor dănțuind. Simțea de asemenea că hora îl poartă ușor, printre fotolii și paravane, către fumul încăperii, dar după câțva timp renunță să se mai împotrivească și nu-și mai dădu seama de nimic.

Trezindu-se, dădu cu ochii de fata oacheșă și goală îngenuncheată pe covor, în fața divanului, și se ridică în capul oaselor.

— Am dormit mult? o întrebă.

— Nici n-ai apucat să dormi, îl liniști fata. Doar ce-ai ațipit.

— Dar ce Dumnezeu mi-ați făcut? întrebă el ducându-și mâna la frunte. Mă simt cam amețit.

Privi cu mirare în jurul lui. Parcă nu mai era aceeași încăpere, și totuși recunoștea, așezate asimetric printre fotolii, divane sau oglinzi, paravanele care-l impresionaseră de cum intrase. Nu-și putea da socoteala cum erau alcătuite. Unele foarte înalte, aproape atingând tavanul, s-ar fi confundat cu pereții dacă, pe alocuri, nu s-ar fi întins, prin unghiuri ascuțite, până la mijlocul odăii. Altele, misterios luminate, păreau a fi ferestre, pe jumătate acoperite cu perdele, deschizându-se spre coridoare interioare. Alte paravane, multicolor și curios pictate, sau acoperite cu șaluri și broderii care cădeau în falduri pe covoare, confundându-se cu ele, alcătuiau, s-ar fi spus, prin felul cum erau așezate, alcovuri¹ de diferite forme și mărimi. Dar i-a fost de ajuns să-și oprească doar câteva clipe privirile asupra unui asemenea alcov, ca să înțeleagă că era o iluzie, că, de fapt, ceea ce vedea el erau două sau trei paravane separate care-și împreunau imaginile într-o mare oglindă cu ape verzi-aurii. În clipa când își dădu seama de iluzie, Gavrilesco simți că odaia începe să se învârtească în jurul lui, și-și duse din nou mâna la frunte.

— Ce Dumnezeu mi-ați făcut? repetă el.

— Nu m-ai ghicit, șopti fata cu un zâmbet întristat. Și totuși ți-am făcut semn cu ochiul că nu eu sunt țiganca. Eu sunt grecoaica.

— Grecia! exclamă Gavrilesco, ridicându-se brusc în picioare. Grecia eternă!

Parcă oboseala iar fi pierit ca prin farmec. Își auzea bătăile inimii accelerându-i-se, o nemaiântâlnită beatitudine i se risipi ca un fior cald în tot trupul.

— Când eram în dragoste cu Hildegard, continuă exaltat, nu visam decât asta, să facem împreună o călătorie în Grecia.

— Ai fost un prost, îl întrerupse fata. Nu trebuia să visezi, trebuia s-o iubești.

— Aveam 20 de ani și ea nu împlinise încă 18. Era frumoasă. Eram amândoi frumoși, adăugă.

În acea clipă își dădu seama că era îmbrăcat într-un costum ciudat:

¹ Loc mai ridicat decât podeaua sau firdă într-o cameră de dormit, unde se așează patul

avea pantaloni largi asemenea șalvarilor și o tunică scurtă de mătase galben-aurie. Se privi mirat în oglindă, parcă i-ar fi fost greu să se recunoască.

— Visasem să mergem în Grecia, reluă el târziu cu un glas mai potolit. Nu, era mai mult decât un vis, era ceva care începuse să fie real, căci hotărâsem să plecăm în Grecia foarte curând după nuntă. Și atunci s-a întâmplat ceva. Dar ce Dumnezeu s-a întâmplat? se întrebă după o pauză ducându-și mâinile la temple. Era tot așa, o zi caldă ca asta, o zi teribilă de vară. Am văzut o bancă și m-am îndreptat spre ea, și atunci am simțit arșița lovindu-mă în creștet, lovindu-mă ca o sabie în creștetul capului. Nu, asta e povestea Colonelului Lawrence, asta am aflat-o azi de la studenți, așteptând tramvaiul. Ah! dacă aș avea un pian, exclamă el deznădăjduit.

Fata se înălță sprintenă de pe covor și, apucându-l de mână, îi șopti:

— Haide cu mine!

Îl trase repede după ea printre paravane și oglinzi, și după câțva timp grăbi într-atât pasul încât Gavrilescu simți curând că aleargă, și vru să se oprească o clipă, să-și tragă răsuflarea, dar fata nu-l lăsă.

— E târziu, șopti ea din fugă, și iarăși i se păru că vocea e ca un suierat care îl ajunge de foarte departe.

Dar de data asta nu ameți, deși trebui să ocolească, în fugă, nenumărate divane și perne moi și cufere, și lăddțe acoperite cu covoare, și oglinzi mari și mărunte, tăiate uneori în forme ciudate, care apăreau din senin în fața lor, parcă atunci ar fi fost așezate pe covor. Pe neașteptate, ieșind dintr-un fel de coridor alcătuit din două rânduri de paravane, pătrunseră într-o încăpere largă și însorită. Acolo, rezemate de pian, îl așteptau celelalte două fete.

— Ce-ați întârziat atât? îi întrebă cea cu părul roșu. S-a răcit cafeaua.

Gavrilescu își trase răsuflarea și, făcând un pas spre ea, ridică amândouă brațele în sus, ca și cum ar fi vrut să se apere:

— Ah, nu, spuse, eu nu mai beau. Am băut destulă cafea. Eu, domnișoarelor, deși fire de artist, duc o viață regulată. Nu-mi place sămi pierd timpul prin cafenele.

Dar, ca și cum nu l-ar fi auzit, fata se întoarse spre grecoaică:

— De ce-ați întârziat atât? întrebă ea din nou.

— Și-a adus aminte de Hildegard.

— Nu trebuia să-l lași, vorbi a treia fată.

— Pardon, dați-mi voie, interveni Gavrilescu apropiindu-se de pian. Aceasta e o chestiune strict personală. Nu mă poate nimeni împiedica. A fost tragedia vieții mele.

— Acum iar o să ftntrzie, spuse fata cu părul roșu. S-a încurcat din nou.

— Dați-mi voie, izbucni Gavrilescu. Nu m-am încurcat de loc. A fost tragedia vieții mele. Mi-am adus aminte de ea cum am intrat aici. Ascultați! exclamă apropiindu-se de pian. O să vă cânt ceva și o să înțelegeți.

— Nu trebuia să-l lași, auzi el pe cele două fete șoptind. Acum n-o să ne mai ghicească niciodată.

Gavrilescu rămase câteva clipe concentrat, apoi își plecă umerii deasupra clapelor și-și pregăti mâinile ca și cum ar fi fost gata să atace cu

brio.

— Mi-am adus aminte! exclamă el deodată. Știu ce s-a întâmplat!

Se ridică nervos de pe scaun și începu să se plimbe, cu privirile plecate în covor.

— Acum știu, repetă el de mai multe ori, în șoaptă. Era tot așa ca acum, într-o vară. Hildegard plecase cu familia ei la Königsberg. Era teribil de cald. Locuiam în Charlottenburg, și ieșisem să mă plimb pe sub arbori. Erau arbori înalți, bătrâni, cu umbră deasă. Și era pustiu. Era prea cald. Nu îndrăzneam nimeni să iasă din casă. Și acolo, sub arbori, am zărit o fată tânără, care plângea în hohote, plângea cu obrazul ascuns în mâini. Și m-a mirat mult, căci își scosese pantofii și-și rezema picioarele pe o mică valiză, așezată înaintea ei, pe pietriș. Gavrilescule, mi-am spus, iată o ființă nefericită. De unde să bănuiesc eu.

Se opri din mers și se întoarse brusc către fete:

— Domnișoarelor! exclamă patetic, eram tânăr, eram frumos și aveam un suflet de artist. O fată abandonată îmi rupea inima. Am stat cu ea de vorbă, am încercat s-o consolez. Așa a început tragedia vieții mele.

— Și acum ce-i de făcut? întrebă fata cu părul roșu, adresându-se celorlalte.

— Să mai așteptăm, să vedem ce ne spune baba, vorbi grecoaica.

— Dacă mai așteptăm, n-are să ne ghicească niciodată, spuse treia fată.

— Da, tragedia vieții mele, continuă Gavrilescu. O chema Elsa. Dar m-am resemnat. Mi-am spus: Gavrilescule, așa a fost să fie. Ceasul rău! Așa sunt artiștii, fără noroc.

— Vedeți? vorbi din nou fata cu părul roșu. Acum iar se încurcă, și n-o să mai știe cum să iasă.

— Ah, destinul! exclamă Gavrilescu, ridicând amândouă brațele în aer și întorcându-se spre grecoaică.

Fata îl privea zâmbind, cu brațele împreunate la spate.

— Grecia eternă! exclamă el. N-am mai apucat să te văd.

— Lasă asta! Lasă asta! strigară celelalte două fete apropiindu-se de el. Adu-ți aminte cum ne-ai ales!

— O țigancă, o grecoaică, o evreică, spuse grecoaica privindu-l cu înțeles adânc în ochi. Așa ai vrut, așa ne-ai ales.

— Ghicește-ne! strigă fata cu părul roșu, și ai să vezi cit are să fie de frumos.

— Care-i țiganka? Care-i țiganka? întrebară toate trei deodată, înconjurându-l.

Gavrilescu se retrase repede și se rezemă de pian.

— Va să zică, începu el după o pauză, așa-i povestea aici pe la voi. Artist sau muritor de rând, voi o țineți una și bună: să vă ghicesc țiganka. Și de ce mă rog? Cine a dat ordin?

— Asta-i jocul nostru, aici, la țigănci, spuse grecoaica, încearcă să ghicești. N-are să-ți pară rău.

— Dar mie nu mi-e capul la joc, continuă Gavrilescu cu fervoare. Eu mi-am adus aminte de tragedia vieții mele. Căci, vedeți, acum înțeleg foarte bine: dacă în seara aceea, la Charlottenburg, n-aș fi intrat cu Elsa într-o berărie. Sau, chiar dacă aș fi intrat, dar dacă aș fi avut bani cu mine, și aș

fi putut plăti eu consumația, viața mea ar fi fost alta. Dar s-a întâmplat că n-aveam bani, și a plătit Elsa. Și a doua zi am umblat peste tot, să caut câteva mărci să-mi plătesc datoria. Dar n-am găsit. Toți prietenii, toate cunoștințele erau plecate în vacanță. Era vară, era teribil de cald.

— Iar îi e frică, șopti fata cu părul roșu plecându-și privirile
În covor.

— Ascultați, că nu v-am spus tot, strigă patetic Gavrilescu. Trei zile n-am găsit bani, și mă duceam în fiecare seară s-o văd pe Elsa, la gazda ei: să mă scuz că nu găsisem bani. Și pe urmă mergeam amândoi la berărie. Dacă măcar m-aș fi ținut tare și n-aș fi primit să merg cu ea la berărie! Dar, ce vreți? Mi-era foame. Eram tânăr, eram frumos, Hildegard era plecată la băi și mi-era foame. Vă spun drept, erau zile când mă culcam nemâncat. Viață de artist.

— Și acum ce-i de făcut? îl întrebară fetele. Căci trece timpul, trece timpul.

— Acum? exclamă Gavrilescu ridicând din nou brațele. Acum e bine și cald, și-mi place la voi, că sunteți tinere și frumoase, și stați aici, în fața mea, gata să mă serviți cu dulceață și cafea. Dar nu mai rni-e sete. Acum mă simt bine, mă simt perfect. Și-mi spun: Gavrilescule, fetele astea așteaptă ceva de la tine. Fă-le plăcerea. Dacă vor să le ghicești, ghicește-le. Dar, atenție! Atenție, Gavrilescule, că dacă iar greșești, te prind în hora lor și nu te mai deștepți până la ziuă.

Ocoli zâmbind pianul în așa fel încât să-l aibă pavăză între el și fete.

— Va să zică, voi vreți să vă spun care-i țiganca. Ei bine, am să vă spun. Fetele se alinieră emoționate, fără să scoată un cuvânt, privindu-l în ochi.

— Am să vă spun, reluă el după o pauză.

Apoi întinse brusc, nielodnamatic brațul către fata acoperită cu voalul verde-pal și așteptă. Fetele împietriră, ca și cum nu le-ar fi venit să creadă.

— Ce are? întrebă târziu cea cu părul roșu. De ce nu poate să ghicească?

— I s-a întâmplat ceva, spuse grecoaica. Și-a adus aminte de ceva, și s-a pierdut, s-a rătăcit în trecut.

Fata pe care el o socotise țigancă înainta câțiva pași, luă tava cu cafele și, trecând prin fața pianului, șopti, zâmbind întristată:

— Eu sunt evreica.

Apoi dispăru tăcută după paravan.

— Ah! exclamă Gavrilescu lovindu-se cu palma pe frunte. Ar fi trebuit să înțeleg. Avea ceva în ochi care venea de foarte departe. Și avea un voal prin care se întrezărea tot, dar exista totuși un voal. Era ca în Vechiul Testament.

Brusc, fata cu părul roșu izbucni în râs.

— Nu ne-a ghicit boierul! strigă. N-a ghicit care-i țiganca își trecu mâna prin păr și, scuturându-și de câteva ori, pletele

Îi căzură irosii, aprinse pe umeri. Începu să dănțuiască învârtindu-se încet, în cerc, bătând din palme și cântând.

— Spune, grecoaico, cum ar fi fost? strigă ea scuturându-și pletele.

— Dacă ai fi ghicit-o, ar fi fost foarte frumos, șopti grecoaica. Ți-am fi cântat și ți-am fi dănțuit și te-am fi plimbat prin toate odăile. Ar fi fost

foarte frumos.

— Ar fi fost foarte frumos, repetă Gavrilescu cu un zâmbet trist.

— Spune-i, grecoaico! strigă țiganca oprindu-se în fața lor, dar continuând să bată ritmic din palme și lovind tot mai puternic cu piciorul gol pe covor.

Grecoaica se furișă aproape de el și începu să-i spună. Vorbea repede, în șoaptă, clătinând uneori din cap sau trecându-și degetele peste gură, dar Gavrilescu nu izbutea s-o înțeleagă. O asculta zâmbind, cu privirile pierdute, șoptind la răstimpuri:

— Ar fi fost frumos!

Auzea tot mai puternic piciorul țigăncii lovind în covor cu un sunet surd, sub-pământean, până ce ritmul acela necunoscut și sălbatic i se păru peste puțină de suportat, și atunci, cu un efort, se repezi la pian și începu să cânte.

— Acum spune-i și tu, țiganco! strigă grecoaica.

O auzi cum se apropie, ca și cum ar fi dănuțuit pe o tobă uriașă de bronz, și câteva clipe în urmă îi simți în spate respirația fierbinte. Gavrilescu se aplecă mai mult asupra pianului și-și repezi mâinile cu toată puterea, aproape cu furie, parcă ar fi vrut să răscolească clapele, să le smulgă și să-și facă loc cu unghiile în pântecul pianului, și apoi mai departe, mai în adânc.

Nu se mai gândea la nimic, furat de melodiile noi, necunoscute pe care le asculta parcă pentru întâia oară, deși îi veneau una după alta în minte, ca și cum și le-ar fi amintit după foarte multă vreme. Târziu se opri, și atunci își dădu seama că rămăsese singur și că în odaie se făcuse aproape întuneric.

— Unde sunteți? strigă el ridicându-se speriat de pe scaun.

Șovăi câteva clipe, apoi se îndreptă spre paravanul după care dispăruse evreica.

— Unde v-ați ascuns? strigă din nou.

Încet, călcând în vârful picioarelor, ca și cum ar fi vrut să le surprindă, se furișă după paravan. Aici s-ar fi spus că începe o altă odaie care părea că se prelungește într-un coridor întortocheat. Era o odaie curios alcătuită, cu tavanul scund și neregulat, cu pereții ușor ondulați dispărând și reapărând din întuneric. Gavrilescu făcu câțiva pași la întâmplare, apoi se opri să asculte. I se păru că, chiar în acea clipă, auzise foșnete și pași repezi trecând foarte aproape de el, pe covor.

— Unde sunteți? strigă.

Își ascultă ecoul, încercând să pătrundă cu privirile prin întuneric. I se păru că le zărește pe toate trei pitite într-un unghi al coridorului și porni într-acolo, cu brațele întinse înaintea lui, băjbâind. Dar după câțva timp își dădu seama că apucase într-o direcție greșită, căci descoperi coridorul cotind departe, la câțiva metri pe mâna stângă, și se opri din nou.

— Degeaba v-ascundeți, că tot am să vă găsesc! strigă el. Mai bine arătați-vă de bunăvoie!

Apoi ascultă încordat, cu ochii ținți asupra coridorului. Nu se mai auzea nimic. Dar parcă aici începea să se simtă căldura, și hotărî să se întoarcă să le aștepte cântând la pian. Își aducea foarte bine aminte direcția din care venise, și știa că nu făcuse mai mult de douăzeci-treizeci

de pași. Întinse brațele și înainta încet, cu prudență. Dar după câțiva pași dădu cu mâinile de un paravan și se trase îndărăt speriat. Știa bine că, puține clipe în urmă, paravanul nu fusese acolo.

— Ce v-a apucat? strigă. Dați-mi drumul!

I se păru că aude iarăși râsete înăbușite și foșnete, și atunci prinse curaj.

— Poate credeți că mi-e frică, începu el după o scurtă pauză, silindu-se să pară cât mai bine dispus. Dați-mi voie, dați-mi voie! adăugă grăbit, ca și cum s-ar fi așteptat să fie întrerupt. Dacă am acceptat să mă joc cu voi de-a v-ați ascunselea, am făcut-o pentru că mi-a fost milă de voi. Țsta e adevărul: mi-a fost milă de voi. V-am văzut de la început, copile nevinovate, închise aici, într-un bordei, la țigănci, și mi-am spus: Gavrilescule, fetele astea vor să-ți facă o farsă. Prefă-te că te lași păcălit. Lasă-le să creadă că nu știi să ghicești care-i țiganca. Așa e jocul. Așa e jocul! strigă el cât putu mai tare. Și-acum, că ne-am jucat destul, ieșiți la lumină.

Ascultă, zâmbind, cu mâna dreaptă rezemându-se de paravan. În acea clipă auzi pași fugărindu-se în întuneric, foarte aproape de el. Se întoarse brusc și întinse brațele înaintea lui.

— Să vedem care ești, spuse. Să vedem pe cine am pus mâna. Oare am pus mâna pe țigancă?

Dar după ce-și roti așa, multă vreme, brațele în neștire, se opri să asculte, și de data aceasta nu mai ajungea la el, de nicăieri, nici cel mai mic zgomot.

— Nu-i nimic, spuse ca și cum ar fi știut că fetele se găsesc la câțiva pași de el, ascunse în întuneric. Mai așteptăm. Văd că nu știți încă cu cine aveți de-a face. Mai târziu o să vă pară rău. Aș fi putut să vă învăț să cântați la pian. V-ați fi îmbogățit cultura muzicală. V-aș fi explicat Liedurile lui Schumann. Ce frumusețe! exclamă el cu fervoare. Ce muzică divină!

Simți din nou căldura, parcă mai puternic ca niciodată, și începu să se șteargă pe obraz cu mâneca tunicii. Apoi, descurajat, porni spre stânga, pipăind neconținut paravanul. Se oprea la răstimpuri și asculta, apoi pornea iar, grăbind pasul.

— Cine m-a pus să-mi pun mintea cu niște copile? izbucni deodată, cuprins brusc de furie. Pardon! Am spus copile din gentilețe. Voi sunteți altceva. Știți voi bine ce sunteți. Sunteți țigănci. Fără nici o cultură. Analfabete. Care din voi știe unde se află Arabia? Care din voi a auzit de Colonelul Lawrence?

Paravanul părea că nu se mai sfârșește, și cu cât înainta, cu atât căldura devenea mai insuportabilă. Își scoase tunică și după ce-și șterse furios fața și grumazul, o puse pe umărul gol, ca un prosop, și băjbăi din nou, cu brațul, să regăsească paravanul. Dar de data aceasta întâlni un perete neted și răcoros, și se lipi de el, întinzând amândouă brațele. Rămase multă vreme lipit de perete, respirând adânc. Apoi începu să se miște încet, fără să se deslipească de perete, târându-se de-a lungul lui. Câtva timp în urmă descoperi că-și pierduse tunică și, pentru că transpira mereu, se opri, își scoase șalvării și începu să se șteargă pe față și pe tot corpul. În acea clipă i se păru că-l atinge ceva pe umăr, cu un țipăt scurt, sări speriat în lături.

— Dați-mi drumul! strigă. V-am spus să-mi dați drumul! Din nou cineva, ceva, o ființă sau un obiect cu neputință de precizat, îl atinse pe față, pe umeri, și atunci începu să se apere învârtind orbește șalvarii deasupra capului. Îi era din ce în ce mai cald, simțea broboanele de sudoare prelingându-i-se pe obraji, și gâfâia. Într-o zmucitură prea bruscă, șalvarii îi scăpară din rână și dispărură undeva, departe, în întuneric. Gavrilescu rămase o clipă cu brațul ridicat, strângându-și spasmodic pumnul, ca și cum ar fi sperat să descopere, de la o clipă la alta, că se înșelase, că șalvarii erau încă în puterea lui. Se simți deodată gol și se făcu mic, lăsân-du-se pe vine, proptindu-și mâinile pe covor și plecându-și fruntea, parcă ar fi fost gata s-o ia la goană. Începu să înainteze pipăind cu palmele covorul în jurul lui, tot sperând că și-ar putea găsi șalvarii. Descoperea la răstimpuri obiecte pe care îi era greu să le identifice, unele semănau la început cu o lădiță, dar se dovedeau a fi, pipăite mai bine, dovrece uriași înveliți în broboade, altele, care păreau la început perne cu suluri de divan, deveneau, corect pipăite, mingi, umbrele vechi umplute cu tărâte, coșuri de rufe umplute cu jurnale, dar nu apuca să hotărăască ce-ar fi putut fi, pentru că descoperea neconținut alte obiecte în fața lui și începea să le pipăie. Uneori îi ieșeau în față mobile mari, și Gavrilescu le ocolea prudent, căci nu le cunoștea formele și-i era teamă să nu le răstoarne.

Nu-și dădea seama de când umbla așa, în genunchi sau târându-se pe pântec în întuneric. Renunțase la speranța că și-ar mai putea găsi șalvarii. Ceea ce îl supăra tot mai mult era căldura. Parcă ar fi umblat în podul unei case acoperite cu tablă, într-o după-amiază de mare arșiță. Simțea în nări aerul încins și obiectele deveneau parcă tot mai calde. Trupul tot îi era learcă și trebuia să se oprească la răstimpuri ca să se odihnească. Se întindea atunci cât putea mai mult, depărtându-și picioarele își mâinile în cruce, lipindu-și obrazul de covor, respirând adânc și agitat, gâfâind.

O dată i se păru că ațipise, și-l trezi o adiere neașteptată, ca și cum s-ar fi deschis undeva o fereastră, lăsând să pătrundă răcoarea nopții. Dar înțelese repede că era altceva, ceva care nu semăna cu nimic cunoscut, și o clipă rămase incremenit, simțind cum i se răcește sudoarea pe spate. Nu-și putea aduce aminte ce s-a întâmplat după aceea. S-a speriat de strigătul pe care-l scosese și s-a trezit alergând nebunește în întuneric, lovindu-se de paravan, răsturnând oglinzi și tot felul de obiecte mărunte așezate curios pe covor, alunecând adesea și căzând, dar ridicându-se repede și pornind-o din nou la fugă. Se surprinse sărind peste lădițe și ocolind oglinzile și paravanele, și atunci își dădu seama că pătrunsese într-o zonă de semi-întuneric, în care începea să se distingă contururile, în fundul coridorului, neobișnuit de sus în perete, părea că se deschide o fereastră, prin care se revărsa lumina amurgului de vară. Când intră în coridor, căldura ajunsese insuportabilă. Trebuia să se oprească, să-și poată trage răsuflarea, și cu dosul palmei își culegea sudoarea de pe frunte, de pe obraji. Își auzea inima bătându-i-se să se spargă.

Înainte de a ajunge în dreptul ferestrei, se opri din nou, speriat. Ajungeau până la el voci, și râsete, și zgomot de scaune trase pe parchet, parcă un întreg grup s-ar fi ridicat de la masă și s-ar fi îndreptat spre el. În acea clipă se văzu gol, mai slab decât se știa, cu oasele ieșinduri prin piele,

și totuși cu pântecul umflat și căzut, așa cum nu se mai văzuse vreodată. Nu imai avea timp să fugă înapoi. Apucă la întâmplare o draperie și începu să tragă. Simți că draperia e gata să cedeze și, proptindu-se cu picioarele în perete, se lăsă cu toată greutatea pe spate. Dar atunci se întâmplă ceva neașteptat. Începu să simtă că draperia îl trage, cu o putere crescândă, spre ea, astfel că puține clipe în urmă se trezi lipit de perete, și deși încercă să se desprindă lăsând draperia din mâini, nu reuși, și foarte curând se simți înfășurat, strâns din toate părțile, ca și cum ar fi fost legat și împins într-un sac. Era din nou întuneric și foarte cald, și Gavrilescu înțelese că nu va putea rezista mult, se va sufoca. Încercă să ție, dar gâtlejul îi era uscat, lemnos, și sunetele păreau înecate în pâslă.

Auzi un glas care i se părea cunoscut.

— Ia spune, boierule, ia mai spune.

— Ce să vă mai spun? șopti el. V-am spus tot. Asta a fost tot. Am venit cu Elsa la București. Eram săraci amândoi. Am început să dau lecții de pian.

Ridică puțin capul de pe pernă și dădu cu ochii de babă. Ședea la măisută, cu ibricul de cafea an mână, gata să umple din nou ceștile.

— Nu, mulțumesc, eu nu mai beau! spuse ridicând brațul. Am băut destulă cafea, Mi-e teamă că n-am să mai dorm la noapte.

Baba își umplu ceașca, apoi puse ibricul pe un colț al măsuței.

— Ia mai spune, stăruie ea. Ce-ai mai făcut? Ce s-a mai întâmplat?

Gavrilescu rămase multă vreme pe gânduri, făcându-și vânt cu pălăria.

— Apoi am început să ne jucăm de-a v-ați ascunselea, vorbi deodată cu un glas puțin schimbat, puțin sever. Firește, ele nu știau cu cine au de-a face. Eu sunt am serios, sunt artist, profesor de pian. Eu venisem aici din simplă curiozitate. Mă interesează lucrurile noi, necunoscute. Mi-am spus: Gavrilescule, iată o ocazie să-ți îmbogățești cunoștințele. N-am știut că e vorba de jocuri naive, copilărești. Vă închipuiți, m-am văzut deodată gol, și auzeam voci, eram sigur că dintr-un moment în altul. Înțelegeți ce vreau să spun.

Baba clătină din cap și sorbi pe îndelete din cafea.

— Ce ți-am mai căutat pălăria, vorbi ea. Au răscolit fetele tot bordeiul până au dat de ea.

— Da, recunosc, a fost și vina mea, continuă Gavrilescu. Nu știam că, dacă nu le ghicesc la lumina zilei, va trebui să le caut, să le prind și să le ghicesc pe întuneric. Nu-mi spuse-se nimeni nimic. Și, repet, când m-am văzut gol, și ara simțit draperia strângându-i-se în jurul meu, ca un giulgiu, vă dau cuvântul meu de onoare că era ca un giulgiu.

— Ce-am mai pățimit până te-am îmbrăcat! spuse baba. Că nu voiai de loc să te lași îmbrăcat.

— Vă spun, draperia aceea era ca un giulgiu, mă itrângea din toate părțile, mă înfășurase și mă strângea de nu mai puteam respira. Și era o căldură! exclamă făcându-și mai tare vânt cu pălăria. Mă mir că nu m-am sufocat!

— Da, a fost foarte cald, spuse baba.

În acea clipă se auzi, depărtat, hureitul imetalic al tramvaiului. Gavrilescu își duse mâna la frunte.

— Ah! exclamă, ridicându-se anevoie de pe sofa, cum trece timpul. M-am luat cu vorba și, din una din alta, am uitat că trebuie să mă duc până în strada Preoteselor. Închipuți-vă că mi-am uitat servieta cu partituri. Îmi spuneam azi după-amiază: Gavrilescule, atenție, că parcă-parcă. Da, îmi spuneam ceva cam în felul acesta, dar nu-mi aduc bine aminte ce.

Făcu câțiva pași spre ușă, apoi se întoarse, plecă puțin din umeri și spuse, salutând cu pălăria:

— Mi-a părut bine de cunoștință.

În curte rămase neplăcut surprins. Deși soarele apusese, era mai cald decât fusese în plină după-amiază. Gavrilescu își scoase haina, și-o puse pe umăr și, continuând să-și facă vânt cu pălăria, traversă curtea și ieși. Depărtându-se de zidul adumbrat de arbori, regăsi căldura încinsă a ealdarâmului și mirosul de praf și asfalt topit. Umbla abătut, cu umerii căzuți, cu privirile risipite înaintea lui. În stație nu mai aștepta nimeni. Când auzi tramvaiul apropiindu-se, înălță brațul și-i făcu semn cu mâna.

Vagonul era aproape gol și avea toate ferestrele deschise. Se așeză în fața unui tânăr în cămașă și, pentru că văzu taxatorul apropiindu-se, începu să-și caute portofelul. Îl găsi mai repede decât s-ar fi așteptat.

— E ceva nemaipomenit! exclamă. Vă dau cuvântul meu de onoare că e mai rău ca în Arabia. Dacă ați auzit cumva de Colonelul Lawrence.

Tânărul zâmbi, distrat, apoi întoarse capul spre fereastră.

— Cam cât să fie ceasul? întrebă Gavrilescu pe taxator.

— Opt și cinci.

— Ce ghinion! Am să le găsesc la masă. Au să creadă ca tocmai de aia am venit atât de târziu, ca să le găsesc la masă. Înțelegeți, nuimi convine să creadă că, înțelegeți ce vreau să spun. Pe de altă parte, dacă le spun unde am fost, madame Voitinovici e o persoană curioasă, are să mă țină până a miezul nopții ca să-i povestesc.

Taxatorul îl privise, zâmbind, și făcu semn cu ochiul tânărului.

— Spuneți-i c-ați fost la țigănci, și-o să vedeți, n-o să vă mai întrebe nimic.

— Ah, nu, imposibil. O cunosc bine. E o femeie curioasă. Mai bine nu spun nimic.

La stația următoare se urcară câteva perechi tinere, și Gavrilescu se mută aproape de ei ca să poată asculta mai bine conversația. Când socoti că poate intra în vorbă, ridică ușor brațul:

— Dacă-mi dați voie, am să vă contrazic. Eu, pentru păcatele mele, sunt profesor de pian, dar n-am fost făcut pentru asta.

— Strada Preoteselor, auzi el taxatorul, și, sculându-se brusc, salută și traversă grăbit coridorul.

Porni agale, făcându-și vânt cu pălăria. În dreptul numărului 18 se opri, își aranjă cravata, își trecu mâna prin păr, și intră. Urcă încet scările până la etajul I, apoi sună apăsător. Câteva clipe în urmă îl ajunse tânărul din tramvai.

— Ce coincidență, exclamă Gavrilescu, văzându-l că se oprește lângă el.

Ușa se deschise larg și în prag apărură o femeie încă tânără, dar cu obrazul palid și veștejit. Avea un șorț de bucătărie și în mâna stângă ținea

un borcan de muștar. Dând cu ochii de Gavrilescu, se încruntă.

— Ce poftiți? întrebă.

— Mi-am uitat servieta, începu Gavrilescu intimidat. M-am luat cu vorba și am uitat-o. Am avut treburi prin oraș și n-am putut veni imai devreme.

— Nu înțeleg. Ce fel de servietă?

— Dacă s-a așezat la masă n-o deranjați, continuă pripit Gavrilescu. Știu unde am lăsat-o. E lângă pian.

Și dădu să intre, dar femeia nu se clinti din prag,

— Pe cine căutați dumneavoastră, domnule?

— Pe Mme Voitinovici. Eu sunt Gavrilescu, profesorul de pian al Otiliei. N-am avut plăcerea să vă întâlnesc, adăugă politicoș.

— Ați greșit adresa, spuse femeia. Aici e numărul 18.

— Dați-mi voie, începu din nou Gavrilescu, zâmbind. Cunoscut apartamentul acesta de cinci ani. Pot spune că fac parte din familie. Vin aici de trei ori pe săptămână.

Tânărul ascultase conversația rezemat de perete.

— Cum spuneți că o cheamă? îl întrebă.

— Doamna Voitinovici. E mătușa Otiliei. Otilia Pandele.

— Nu stă aici, îl întrerupse tânărul. Aici locuim noi, familia Georgescu. Dânsa, doamna din față, e soția tatălui meu. E născută Petrescu.

— Te rog să fii politicoș, spuse femeia. Și să nu-mi vii acasă ou tot felul de persoane.

Apoi întoarse spatele și dispăru în coridor.

— Vă cer scuze pentru această scenă, spuse tânărul încercând să zâmbească. E a treia soție a tatălui meu. Poartă pe umerii ei toate erorile căsătoriilor anterioare. Cinci băieți și-o fată.

Gavrilescu îl asculta tulburat, făcându-și vânt cu pălăria.

— Regret, începu el, regret foarte sincer. N-am voit s-o supăr. E drept, ora e cam nepotrivită. E ora mesei. Dar vedeți, mâine dimineață am o lecție în Dealul Sporii. Am nevoie de servietă. Am Czerny II și III acolo. Sunt partiturile mele, cu interpretările mele personale însemnate pe margini. De aceea le port totdeauna la mine.

Tânărul îl privea, continuând să zâmbească.

— Nu cred că m-am făcut înțeles, îl întrerupse el. Ceea ce vreau să vă spun e că aici locuim noi, familia Georgescu. Locuim de patru ani.

— Imposibil! exclamă Gavrilescu. Am fost aici acum câteva ceasuri, am avut lecția cu Otilia de la două la trei. Apoi m-am luat cu vorba cu madame Voitinovici.

— În strada Preoteselor 18, etajul II? se miră tânărul zâmbind amuzat.

— Exact. Cunoscut foarte bine casa. Vă spun unde e pianul. Vă duc acolo cu ochii închiși. E în salon, lângă fereastră.

— Noi n-avem pian, spuse tânărul. Încercați la alt etaj. Deși vă asigur că n-o să găsiți nici la etajul II. Acolo locuiește familia Căpitan Zamfir. Încercați la etajul III. Îmi pare rău, adăugă văzând că Gavrilescu îl asculta speriat, făcându-și tot mai agitat vânt cu pălăria. Mi-ar fi plăcut să existe și o Otilie în casa asta.

Gavrilescu șovăi, privindu-l adânc în ochi.

— Vă mulțumesc, spuse el târziu. Să încerc și la etajul III. Deși vă dau

cuvântul meu de onoare că pe la trei, trei și un sfert eram aici și întinse brațul cu fermitate, arătând spre coridor.

Începu să urce, râsuflând greu. La etajul III își șterse îndelung fața cu una din batiste, apoi sună. Auzi pași mărunți, și curând deschise ușa un băiețel de vreo cinci-șase ani.

— Ah, exclamă Gavrilescu, mi-e teamă că am confundat etajele.

Căutam pe doamna Voitinovici.

Atunci apărură în ușă o femeie tânără care-i zâmbi:

— Doamna Voitinovici locuia la etajul I, spuse, dar s-a mutat, a plecat în provincie.

— A plecat de mult?

— Oh, da, de mult. La toamnă se împlinesc opt ani. A plecat îndată ce s-a căsătorit Otilia.

Gavrilescu își duse mâna la frunte și începu să se frece. Apoi căută privirile femeii și zâmbi cât putu mai blajin.

— Cred că faceți o confuzie, începu el. Eu vă vorbesc de Otilia Pandele, din clasa VI-a de liceu, nepoata doamnei Voitinovici.

— Le-am cunoscut bine pe amândouă, vorbi femeia. Când ne-am mutat noi aici, Otilia tocmai se logodise, știți, a fost la început încurcătura aceea cu maiorul. Doamna Voitinovici nu voia să-și dea consimțământul, și avea dreptate, era prea mare diferența de vârstă. Otilia era un copil, nu împlinise încă 19 ani. Din fericire, l-a întâlnit pe Frâncu, pe inginerul Frâncu, nu se poate să nu fi auzit dumneavoastră de el.

— Ingerul Frâncu? repetă Gavrilescu Frâncu?

— Da, inventatorul. Au scris și jurnalele.

— Inventatorul Frâncu, repetă Gavrilescu visător. Curios. Apoi întinse mâna, mângâie băiatul pe cap și, plecându-se scurt de mijloc, salută:

— Vă rog să mă iertați. Cred că am confundat etajele. Tânărul îl aștepta fumând, rezemat de ușă.

— Ați aflat ceva? îl întrebă.

— Doamna de sus pretinde că s-a măritat, dar vă asigur că e vorba de o confuzie. Otilia n-are nici 17 ani, e în clasa VI-a de liceu. Am stat de vorbă cu doamna Voitinovici, am vorbit o sumă de lucruri, nu mi-a spus nimic.

— E curios.

— E chiar foarte curios, spuse Gavrilescu prinzând curaj. De aceea, vă spun, nu cred nimic. Vă dau cuvântul meu de onoare. Dar, în sfârșit, ce să mai insist. E o confuzie la mijloc. Am să vin din nou mâine dimineață.

Și după ce salută, începu să coboare hotărât scările.

Gavrilescu, șopti îndată ce ajunsese în stradă, atenție, că începi să te ramolești. Începi să-ți pierzi memoria. Confunzi adresele. Zări tramvaiul apropiindu-se și grăbi pasul. De-abia când se așeză la fereastra deschisă începu să simtă o ușoară adiere.

— În sfârșit! exclamă el adresându-se doamnei din fața lui.

Dar se trezi că nu știe cum să termine fraza, și zâmbi încurcat.

— Da, reluă după o scurtă pauză. Spune-am adineaori unui prieten: parcă-parcă am fi fost în Arabia. Colonelul Lawrence, dacă ați auzit de el.

Doamna continua să privească pe fereastră.

— Acum, într-un ceas, două, reâncepu Gavrilescu, are să vină și

noaptea. Întunericul, vreau să spun. Răcoarea nopții. În sfârșit. O să putem respira.

Taxatorul se opri în fața lui, așteptând, și Gavrilescu începu să se caute prin buzunare.

— După miezul nopții o să putem respira, se adresă el taxatorului. Ce zi lungă! adăugă puțin nervos, nereușind să-și găsească portmoneul. Câte peripeții! Ah! În sfârșit, exclamă el și deschise repede portmoneul.

— Asta nu mai merge, spuse taxatorul înapoiindu-i bancnota. O schimbați la Bancă.

— Dar ce are? întrebă Gavrilescu, învârtind mirat bancnota între degete.

— S-a scos din circulație acum un an. O schimbați la Bancă.

— Curios! făcu Gavrilescu privind bancnota cu mare atenție. Azi-dimineață era bună. Și la țigănci le primește. Am avut încă trei ca astea, și la țigănci le-a primit pe toate.

Doamna păli ușor și, ridicându-se ostentativ, trecu la celălalt capăt al tramvaiului.

— Nu trebuie să vorbiți de țigănci în fața unei doamne, îl muștră taxatorul.

— Toată lumea vorbește, se apără Gavrilescu. Trec de trei ori pe săptămână cu tramvaiul ăsta, și vă dau cuvântul meu de onoare.

— Da, e adevărat, interveni un pasager. Vorbim toți, dar nu în fața doamnelor. E o chestie de bună cuviință. Mai ales acum că au să-și facă și iluminatii. Da, da, și-a dat și municipalitatea consimțământul: au să facă iluminatii în grădină. Eu, pot să spun, sunt un om fără prejudecăți, dar iluminatiile la țigănci le consider o provocare.

— Curios, făcu Gavrilescu. N-am auzit nimic.

— Scrie în toate jurnalele, interveni un alt pasager. E o rușine! exclamă ridicând glasul. E nepermis!

Câțiva întoarseră capetele și, sub privirile lor muștrătoare, Gavrilescu își plecă ochii.

— Mai căutați, poate mai aveți și alți bani, spuse taxatorul. Dacă nu, coborâți la prima stație.

Îmbujorat, neândrăznind să-și ridice privirile, Gavrilescu reîncepu să se caute prin buzunare. Din fericire, portofelul cu mărunțiș era chiar deasupra, între batiste. Gavrilescu numără câteva monezi și i le întinse.

— Mi-ați dat numai cinci lei, spuse taxatorul arătându-i în palmă.

— Da, până la Vama Poștei.

— Nu importa până unde este, dar biletul costă zece lei. Pe ce lume trăiți dumneavoastră? adăugă taxatorul cu un glas sever.

— Trăiesc la București, spuse Gavrilescu ridicând cu mândrie privirile, și umblu cu tramvaiul de trei-patru ori pe zi, și fac asta de ani de zile, și întotdeauna am plătit cinci lei.

Aproape tot vagonul asculta acum cu interes conversația. Câțiva pasageri se apropiară și se așezară pe scaunele alăturate. Taxatorul săltă de mai multe ori monezile în palmă, apoi spuse:

— Dacă, nu vreți să-mi dați și restul, coborâți la stația următoare.

— Tramvaiul s-a scumpit de vreo trei-patru ani, vorbi cineva.

— De cinci ani, preciza taxatorul.

— Vă dau cuvântul meu de onoare, începu patetic Gavrilescu.
— Atunci coborâți la prima stație, îl întrerupse taxatorul.
— Mai bine plătiți diferența, îl sfătui cineva, că până la Vama Poștei aveți o bucată bună de mers.

Gavrilescu căută în portofel și întinse încă cinci lei.

— Se petrec lucruri curioase în țara asta, șopti el după ce se depărta taxatorul. Se iau hotărâri peste noapte, la 24 de ceasuri. Mai exact în șase. Vă dau cuvântul meu de onoare. Dar, în sfârșit, ce să mai insist? A fost o zi teribilă. Și ce e mai grav, e că nu putem trăi fără tramvai. Eu, cel puțin, sunt silit să umblu de trei-patru ori pe zi cu tramvaiul. Și totuși o lecție de pian e o sută de lei. O bancnotă ca asta. Și acum, nici bancnota asta nu mai e bună. Trebuie să mă duc s-o schimb la Bancă.

— Dați-mi-o mie, spuse un domn în vârstă. O schimb mâine la birou.

Scoase din portmoneu o bancnotă și i-o întinse. Gavrilescu o apucă cu mare grijă și o privi cu atenție.

— E frumoasă, spuse. S-au pus de mult în circulație? Câțiva pasageri se priviră între ei zâmbind.

— De vreo trei ani, spuse unul.

— E curios că n-am văzut-o până acum. E drept, sunt cam distrat. Am fire de artist.

Așeză bancnota în portmoneu, apoi își lăsă privirile pe fereastră.

— S-a făcut noapte, spuse. În sfârșit!

Se simți deodată obosit, istovit și, rezemându-și capul în palmă, închise ochii. Rămase așa până la Vama Poștei.

Încercase zadarnic să deschidă ușa cu cheia, apoi apăsase pe butonul soneriei, și după ce bătuse de mai multe ori, cât mai puternic, la ferestrele sufrageriei, se întoarse în fața ușii de la intrare și începu să bată cu pumnul. Curând, la fereastră deschisă a unei case vecine apărură, idin întuneric, un bărbat în cămașă de noapte și strigă răgușit:

— Ce e scandalul ăsta, domnule? Ce te-a apucat?

— Scuzați, făcu Gavrilescu. Nu știu ce s-a întâmplat cu nevastă-mea. Nu răspunde. Și s-a stricat și cheia, nu pot să intru în casă.

— Dar de ce să intri? Cine ești dumneata?

Gavrilescu se îndreptă spre fereastră și salută:

— Deși suntam vecini, începu el, nu cred că am avut plăcerea să vă cunosc. Numele meu e Gavrilescu și locuiesc aici cu soția mea, Elsa.

— Atunci ați greșit adresa. Aici locuiește domnul Stanescu. Și nu e acasă, e plecat la băi.

— Dați-mi voie, îl întrerupse Gavrilescu. Îmi pare rau că trebuie să vă contrazic, dar cred că faceți o confuzie. Aici, la numărul 101, locuim noi, Elsa și cu mine, locuim de patru ani.

— Dar încetați, domnilor, odată, că nu putem dormi! strigă, cineva. Ce Dumnezeu?

— Pretinde că locuiește în casa domnului Stanescu.

— Nu pretind, protestă Gavrilescu. Aici e casa mea, și nu permit nimănui. Și înainte de toate vreau să știu unde este Elsa, ce s-a întâmplat cu ea.

— Întrebați la comisariat, vorbi cineva de la etaj. Gavrilescu ridică speriat capul:

— De ce la comisariat? Ce s-a întâmplat? strigă el emoționat. Știți ceva?

— Nu știu nimic, dar vreau să dorm. Și dacă dumneavoastră o să stați toată noaptea de vorbă.

— Îmi dați voie, făcu Gavrilescu. Și mie mi-e somn, sunt, pot spune, foarte obosit. Am avut o zi teribilă. Călduri ca în Arabia. Dar nu înțeleg ce s-a întâmplat cu Elsa. De ce nu răspunde? Poate i s-o fi făcut rău și o fi leșinat.

Și reîntorcându-se în fața ușii de la numărul 101, începu din nou să bata cu pumnul, tot mai puternic.

— Nu ți-am spus, domnule, că nu e acasă? Că domnul Stanescu e plecat la băi?

— Chemați poliția! se auzi o voce ascutită de femeie. Chemați imediat poliția!

Gavrilescu se opri brusc și se rezemă de ușă, respirând greu. Se simți deodată foarte obosit și se așeză pe o treaptă, își prinse fruntea în palme. Gavrilescul, șopti, atenție, că s-a întâmplat ceva foarte serios, și nu vor să-ți spună. Ține-te bine, fă un efort de memorie.

— M-me Trandafir! exclamă el. Trebuia să mă gândesc de la început, madame Trandafir! strigă, ridicându-se și îndreptându-se spre casa din față. Madame Trandafir!

Cineva care rămăsese la fereastră spuse cu un glas mai potolit:

— Lăsați-o să doarmă, săraca.

— E urgent!

— Lăsați-o să doarmă, Dumnezeu s-o ierte, c-a murit de mult.

— Imposibil! făcu Gavrilescu. Am vorbit cu ea azi-dimineață.

— O confundați poate cu soră-sa, Ecaterina: madame Trandafir a murit acum cinci ani.

Gavrilescu rămase o clipă împietrit, apoi băgă mâinile în buzunare și scoase câteva batiste.

— Curios, șopti el târziu.

Se întoarse agale, și urcând cele trei trepte de la numărul 101, își luă pălăria și și-o puse pe cap. Mai încercă o dată clanța, apoi coborî și se depărta șovăitor. Umbla încet, fără gânduri, ștergându-se în neștire cu batista. Cîrciuma din colț era încă deschisă și, după ce-i dădu târcoale, se hotărî să intre.

— Nu mai servim decât la pahar, spuse băiatul. Închidem două.

— La două? se miră Gavrilescu. Dar cât e ceasul acum?

— E două. E chiar două trecute.

— E teribil de târziu, șopti Gavrilescu, mai mult pentru sine proptindu-se de teighea, i se păru că recunoaște figura cârciumarului, și inima începu să-i bată.

— Nu sunteți dumneavoastră domnul Costică? întrebă.

— Eu sunt, spuse cârciumarul, privindu-l lung. Parcă v-aș cunoaște, adăugă după o pauză.

— Parcă, parcă, începu Gavrilescu, apoi își pierdu firul și tăcu, zâmbind incurcat. Am fost pe aici de mult, reluă el, aveam niște prieteni. Madame Trandafir.

— Da, Dumnezeu s-o ierte.

— Madame Gavrilescu, Elsa.

— Ah, ce-a mai fost și cu dânsa, îl întrerupse cârciumarul, nici până în ziua de azi nu se știe ce s-a întâmplat. L-a căutat poliția câteva luni și n-a putut să dea de el, nici viu, nici mort. Parcă ar fi intrat în pământ. Biata madame Elsa, l-a așteptat ce l-a așteptat, și pe urmă a plecat la familia ei în Germania. Și-a vândut lucrurile și a plecat. N-aveau cine știe ce, erau săraci. Mă bătea gândul să cumpăr eu pianul.

— Va să zică a plecat în Germania, spuse Gavrilescu visător. A plecat de mult?

— De mult, de mult. La câteva luni după ce a dispărut Gavrilescu. La toamnă se împlinesc 12 ani. A scris și în ziare.

— Curios, șopti Gavrilescu, începând să-și facă vânt cu pălăria. Și eu dacă ți-aș spune dumitale, dacă ții-aș spune că azi-dimineață, și-ți dau cuvântul meu de onoare că nu exagerez, azi-dimineață am stat cu ea de vorbă. Ceva mai mult. La prânz am mâncat împreună. Pot să-ți spun și ce-am mâncat.

— S-o fi întors, vorbi cârciumarul privindu-l nedumerit.

— Nu, nu s-a întors, n-a plecat de loc. E la mijloc o confuzie. Acum sunt cam obosit, dar mâine dimineață am să-i dau eu de rost.

Se înclină ușor și ieși.

Înainta agale, cu pălăria într-o mână și batista în cealaltă, oprindu-se îndelung pe fiecare bancă, să se odihnească. Era o noapte clară, fără lună, și pe străzi începea să se reverse răcoarea grădinilor. Târziu îl ajunse din urmă o trăsură cu un cal.

— Încotro, boierule? întrebă birjarul.

— La țigănci, răspunse Gavrilescu.

— Atunci urcați, vă duc pe doi poli, spuse birjarul oprind trăsura.

— Îmi pare rău, dar nu prea am bani. Mi-a mai rămas o sută de lei și ceva mărunțiș. Și suta îmi trebuie ca să pot intra la țigănci.

— E mai mult, vorbi birjarul începând să râdă. Nu vă ajunge o sută de lei.

— Eu atâta am plătit azi după-amiază. Noapte bună, adăugă el, pornind din nou.

Dar trăsura se ținea după el la pas.

— Asta-i regina nopții, spuse birjarul aspirând adânc. Asta-i din grădina domnului General. D-aia îmi place să trec pe-aici, noaptea. Am mușterii, n-am mușterii, eu trec pe-aici în fiecare noapte. Grozav ce-mi plac florile.

— Ai fire de artist, spuse Gavrilescu, zâmbind.

Apoi se așeză pe o bancă și-l salută cu mâna. Dar birjarul opri brusc trăsura și o aduse lângă el, în dreptul băncii. Își scoase tabachera și începu să-și răsucescă o țigară.

— Îmi plac florile, spuse. Caii și florile. În tinerețe am fost dricar. Ce frumusețe! Șase cai, îmbrăcați în negru și înmuiiați în aur, și flori, flori, sumedenie de flori! Ei, a trecut tinerețea, s-au dus toate. Am îmbătrânit, am ajuns birjar de noapte, cu un singur cal.

Își aprinse țigara și trase un fum pe îndelete.

— Va să zică la țigănci, începu el târziu.

— Da, e o chestie personală, se grăbi Gavrilescu să explice. Am fost azi

după-masă pe-acolo, și a ieșit o sumă de încurcături.

— Ah, țigăncile, făcu birjarul cu tristețe. Dacă n-ar fi țigăncile, adăugă el, coborând glasul. Dacă n-ar fi.

— Da, spuse Gavrilescu, toată lumea vorbește. În tramvai, vreau să spun. Când trece tramvaiul prin fața grădinii, toată lumea vorbește de țigănci.

Se ridică de pe bancă și porni din nou la drum, cu trăsura ținându-se la pas după el.

— S-o luăm pe-aici, spuse birjarul arătând cu biciul o străduță, că tăiem drumul. Și pe-aici trecem pe la biserică. A înflorit și acolo regina nopții. E drept, nu e ca la. General, dar o să vedeți, n-o să vă pară rău.

— Ai fire de artist, spuse Gavrilescu visător.

În dreptul bisericii se opriră amândoi să respire parfumul florilor.

— Parcă ar mai fi și altceva decât regina nopții, spuse Gavrilescu.

— Ah, sunt fel de fel de flori. Dacă a fost vreoină mormintare astăzi, au rămas flori multe. Și acum, spre dimineață, toate florile astea încep din nou să miroasă. Veneam des pe aici, cu dricul. Era o frumusețe!

Își fluieră scurt calul și porni o dată cu Gavrilescu.

— Acum nu mai avem mult, spuse. De ce nu urcați?

— Îmi pare rău, dar n-am bani.

— Îmi dați din mărunțiș. Urcați.

Gavrilescu șovăi câteva clipe, apoi, cu un efort, urcă. Dar îndată ce se urni trăsura, își lăsă capul pe perna trăsुरii și adormi.

— Era frumos, începu birjarul. Era biserică bogată, și tot lume bună. Tinerețe.

Întoarse capul și, văzându-l că doarme, începu să fluiera ușor, și aalul își învioră pasul.

— Am ajuns, strigă el, dându-se jos de pe capră. Dar sunt porțile închise.

Începu să-l scuture, și Gavrilescu se deșteptă tresărind.

— Sunt porțile închise, repetă birjarul. Trebuie să sunați.

Gavrilescu își luă pălăria, își aranja cravata și coboră. Apoi începu să-și caute portofelul cu mărunțiș.

— Nu mai căutați, spuse birjarul. Îmi dați altă dată. Eu tot am să aștept aici, adăugă. La ora asta, dacă mai pică vreun mușteriu, tot pe aici îl gălesc.

Gavrilescu îl salută cu pălăria, apoi se apropie de poartă, caută soneria și apăsă pe buton. Chiar în acea clipă poarta se deschise și, intrând în curte, Gavrilescu se îndreptă spre boschet. Se mai zărea la fereastră o lumină plăpândă. Bătu sfios la ușă și, văzând că nu-i răspunde nimeni, puse mâna pe clanță și intră. Baba adormise cu capul pe măsută.

— Sunt eu, Gavrilescu, spuse, bătând-o ușor pe umăr. Mi-ați făcut o groază de încurcături, adăugă, văzând-o că se deșteaptă și începe să caște.

— E târziu, spuse baba, frecându-se la ochi. Nu mai e nimeni. Dar privindu-l lung, îl recunoscu.

— Ah, tot dumneata ești, muzicantul. Mai e doar nemțoaica. Ea nu doarme niciodată.

Gavrilescu își simți din nou inima bătându-i și începu ușor să tremure.

— Nemțoaica? repetă el.

— O sută de lei, spuse baba.

Gavrilescu încăpu să-și caute portmoneul, dar mâinile îi tremurau tot mai tare, și când îl găsi, între batiste, portmoneul îi alunecă pe covor.

— Vă cer iertare, spuse plecându-și cu greutate să-l ridice. Sunt cam obosit. A fost o zi teribilă.

Baba luă bancnota, se ridică de pe scăunaș și, din prag, îi arătă cu brațul casa cea mare:

— Vezi să nu te rătăcești, îi spuse. Să ții drept pe coridor, și să numeri șapte uși. Și când oi ajunge la a șaptea, să bați de trei ori și să spui: „Eu sunt, m-a trimis baba”.

Apoi își opri un căscat, bătându-și gura cu palma, și închise ușa. Respirând anevoie, Gavrilescu se îndreptă încet spre clădirea care strălucea argintie sub stele. Urcă treptele de marmoră, deschise ușa și rămase o clipă nehotărât. În fața lui se întindea un coridor slab luminat, și Gavrilescu simți din nou cum inima începe să i se zbată, parcă ar fi stat să se spargă. Începu să înainteze, emoționat, numărând cu glas tare ușile pe lângă care trecea. Curând se trezi că numără: treisprezece, paisprezece și se opri, dezorientat. Gavrilescule, șopti, atenție, că iar ai făcut o încurcătură. Nu treisprezece, nu paisprezece, ci șapte. Așa a spus baba, să numeri șapte uși.

Voi să se întoarcă și să numere din nou, dar după câțiva pași se simți sleit de puteri și, oprindu-se în fața primei uși la îndemână, bătu de trei ori și intră. Era un salon mare și simplu, aproape sărăcăcios mobilat, iar în dreptul ferestrei, privind spre grădină, se profila umbra unei femei tinere.

— Scuzați, începu Gavrilescu cu greutate. Am numărat greșit.

Umbra se dezlipi de la fereastră și se îndreptă spre el, cu pași moi, și un parfum uitat îi reveni deodată în amintire.

— Hildegard! exclamă, lăsând să-i cadă pălăria din mână.

— De când te-aștept, spuse fata apropiindu-se. Te-am căutat peste tot.

— Am fost la berărie, șopti Gavrilescu. Dacă n-aș fi fost cu ea la berărie, nu s-ar fi întâmplat nimic. Sau dacă aș fi avut ceva bani la mine. Dar așa, a plătit ea, Elsa, și înțelegi, m-am simțit obligat. Și acum e târziu, nu e așa? E foarte târziu.

— Ce importanță poate să aibă, spuse fata. Hai să mergem.

— Dar nu mai am nici casă, nu mai am nimic. A fost o zi teribilă.

M-am luat cu vorba cu madame Voitinovici și-am uitat servieta cu partituri.

— Întotdeauna ai fost distrat, îl întrerupse. Să mergem.

— Dar unde? Unde? încercă Gavrilescu să strige. În casa mea s-a mutat cineva, i-am uitat numele, dar e cineva pe care nu-l cunosc. Și nici măcar nu e acasă, ca să-i putem explica. E plecat la băi.

— Vino cu mine, spuse fata apucându-l de mână și trăgându-l ușor în coridor.

— Dar n-am nici bani, continuă Gavrilescu în șoaptă. Tocmai acum când s-au schimbat banii și s-a scumpit tramvaiul.

— Ai rămas acelaș, spuse fata, începând să râdă. Ți-e frică.

— Dintre cunoscuți n-a mai rămas nimeni, continuă Gavrilescu, în șoaptă. Toată lumea e la băi. Madame Voitinovici, de care m-aș fi putut

împrumuta, lumea spune că ar fi plecat în provincie.

Ah, pălăria, exclamă, și voi să se întoarcă.

— Las-o, răspunse fata. N-o să avem nevoie de ea acum.

— Nu se știe, nu se știe, stăruie Gavrilescu să-și desprindă mâna din mâna fetei. E o pălărie foarte bună, e aproape nouă.

— E adevărat? se miră fata. Tu încă nu înțelegi? Nu înțelegi ce ți s-a întâmplat, acum, de curând, de foarte curând? E adevărat că nu înțelegi? Gavrilescu o privi adânc în ochi, și oftă.

— Sunt cam obosit, spuse, iartă-mă. A fost o zi teribilă. Dar acum parcă încep să mă simt mai bine..

Fata îl trase ușor după ea. Traversă curtea și ieșiră fără să mai deschidă poarta. Birjarul îi aștepta, moțâind, și fata îl trase tot atât de ușor după ea în trăsură.

— Dar îți jur, începu Gavrilescu, în șoaptă, îți dau cuvântul meu de onoare că nu mai am nici un ban.

— Încotro, domnișoară? întrebă birjarul. Și cum vă duc? La pas sau mai repejor?

— Ia-o spre pădure, pe drumul ăla mai lung, spuse fata. Și mână încet. Nu ne grăbim.

— Hei, tinerețe! făcu birjarul, fluierând ușor calul.

Îi ținea mâna prinsă în mâinile ei, dar se rezemase cu capul pe pernă, cu ochii pe cer. Gavrilescu o privea adânc, concentrat.

— Hildegard, începu el târziu. Se întâmplă ceva cu mine, și nu știu bine ce. Dacă nu te-aș fi auzit vorbind cu birjarul, aș crede că visez.

Fata întoarse capul spre el și-i zâmbi.

— Toți visăm, spuse. Așa începe. Ca, într-un vis.
